

Τι είδους ανάπτυξη θέλουμε;

Των **ΝΙΚΟΥ ΚΑΝΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΘΩΜΑ ΜΑΛΟΥΤΑ, ΚΩΣΤΑ ΣΥΝΟΛΑΚΗ και ΚΑΝΑΡΗ ΤΣΙΓΚΑΝΟΥ***

Πρόσφατα, ο πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας (ΕΣΕΤ), καθηγητής Σ. Κριμιζής ανέφερε το χαρακτηριστικό παράδειγμα της Φινλανδίας, η οποία παλιότερα κάτω από ανάλογες συνθήκες οικονομικής κρίσης, αύξησε αντί να μειώσει τη δημόσια επένδυση στην έρευνα (σε ποσοστό πάνω από το 3% του ΑΕΠ) με πολύ θετικά αποτελέσματα. Ανάλογα επιχειρηματολογεί και ο Πολ Κρούγκερ (Βραβείο Νομπέλ Οικονομικών 2008). Η επίτροπος Maire Geoghegan-Quinn, αρμόδια για την έρευνα, την καινοτομία και την επιστήμη, δήλωσε πρόσφατα, αναφερόμενη σε μέτρα για την έρευνα: «[...] οι χιλιάδες των αρίστων που χρηματοδοτούμε θα μπορούν να επικεντρώνονται σε αυτό στο οποίο διαπρέπουν – την προσπάθεια για τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και βελτίωση της ποιότητας ζωής στην Ευρώπη με έρευνα και καινοτομία παγκόσμιας ακτινοβολίας [...]». Η Άννα Διαμαντοπούλου, τ. υπουργός Παιδείας, σε τηλεοπτική συνέντευξη στις 27/5/2011 ανέφερε -παραφράζοντας παλαιότερη γαλλική ρήση- ότι «οι μικρές χώρες σήμερα, χώρες που δεν έχουν πετρέλαιο ή διαμάντια, έχουν ως δύναμή τους το ανθρώπινο κεφάλαιο. Η δύναμή μας είναι τα κεφάλια [των ερευνητών μας] τα οποία είναι πολλά».

Δεν γνωρίζουμε αν οι προσπάθειες για εξεύρεση κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στην Ελλάδα ευοδωθούν. Όμως γνωρίζουμε καλά το ερευνητικό δυναμικό μας και μπορούμε να καταδείξουμε το υψηλό επίπεδο και την αποδοτικότητά του εδώ και τώρα. Δυστυχώς, η πολιτική αντιμετώπιση της έρευνας στη χώρα μας, δεν δείχνει να ευαισθη-

τοποιείται από τις παραπάνω κοινά αποδεκτές διαπιστώσεις.

Είναι αξιοσημείωτα τα ακόλουθα ποσοτικά στοιχεία:

- Οι 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης διαθέτουν κατά μέσον όρο περίπου το 1,85% του ΑΕΠ για την έρευνα, στοχεύοντας στο 3%. Στην Ελλάδα το αντίστοιχο ποσοστό μειώθηκε από το απόλυτο χαμηλό 0,6% (2011) στο ακόμη χαμηλότερο 0,5% (2012) του ΑΕΠ, με αποτέλεσμα να κατατάσσεται στις χώρες με τις λιγότερες επενδύσεις στην έ-

Η διάθεση κονδυλίων για την έρευνα δεν είναι περιττή σπατάλη. Αντιθέτως, υπό τις παρούσες συνθήκες, αποτελεί επένδυση με τεράστιο ανταποδοτικό όφελος για την οικονομία και την κοινωνία.

ρευνα, όπως η Ρουμανία και η Βουλγαρία την περίοδο 2000-2010, ενώ τοποθετείται χαμηλότερα και από την Τουρκία.

- Σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. Φ.1/137/23741/ΙΒ/6-3-2012 απόφαση, μειώνεται περαιτέρω η ετήσια κρατική επιχορήγηση των 11 ερευνητικών κέντρων, που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), από 55 εκατ. σε 45 εκατ. ευρώ, (-18%), ένα ποσοστό που προστίθεται στις περίπου κατά 30% μειώσεις την τελευταία διετία. Ετσι παρατηρείται το οξύμωρο σχήμα να πε-

ρικόπτεται δραματικά η επένδυση στην κορυφή της πυραμίδας -εκεί όπου παράγεται η έρευνα/καινοτομία- όταν έρχεται η στιγμή να δρέψει η χώρα τους καρπούς της μεγάλης επένδυσης που ξεκινά από τη πρωτοβάθμια, τη μέση εκπαίδευση, μετά τα ΑΕΙ και συχνά μεταπτυχιακές υποτροφίες στο εξωτερικό. Με άλλα λόγια, η δραματική αποεπένδυση στην έρευνα, είτε απαξιώνει αυτό το επιστημονικό δυναμικό, είτε το εξωθεί να φύγει από την Ελλάδα, και το επωφελούνται άλλες χώρες.

- Η δραματική περικοπή του προϋπολογισμού των Ερευνητικών Κέντρων, οδηγεί πολλά σε μαρασμό ή ακόμα και παύση της λειτουργίας τους στο άμεσο μέλλον. Παράλληλα, όμως, πρόσφατα ανακοινώθηκε ότι επιχορηγούνται τα κόμματα με 7,7 εκατ. ευρώ για «ερευνητικούς σκοπούς», ενώ η Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του υπουργείου Εξωτερικών έχει διαθέσει σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ) 115.388.815 ευρώ για δράσεις, ορισμένες από τις οποίες έχουν αμφίβολη σκοπιμότητα και χαρακτήρα. Τίθεται σαφώς ζήτημα προτεραιοτήτων.

- Τα Ε.Κ. εισάγουν στη χώρα, μόνο με τη μορφή ανταγωνιστικών προγραμμάτων από την Ε.Ε., πολλές δεκάδες εκατομμύρια ευρώ, κυριολεκτικά «βγάζοντας τα λεφτά τους» και παράγοντας πολυτιμη για τη χώρα τεχνολογία και καινοτομία. Μέσω αυτών των ερευνητικών προγραμμάτων δίνουν απασχόληση με ανταγωνιστικές συμβάσεις εργασίας, σε ταλαντούχους νέους που διαφορετικά θα έφευγαν από τη χώρα.

- Το ερευνητικό δυναμικό της χώρας είναι υψηλού επιπέδου. Η Ελλά-

δα στην κατάταξη με βάση τον λόγο του αριθμού των ερευνητικών άρθρων προς τον πληθυσμό της χώρας είναι 14η παγκοσμίως. Η αριστεία μας δεν είναι προϊόν προαγωγικών μορίων ή πελατειακών κομματικών επιλογών.

Είναι στρατηγικό λάθος της πολιτείας η επιλεκτική στοχοποίηση των Ερευνητικών Κέντρων όσον αφορά την επιχορήγησή τους. Από ό,τι φαίνεται υπάρχουν περιθώρια εξορθολογισμού των κρατικών δαπανών σε τομείς πέραν της έρευνας. Η νέα μείωση της 6-3-2012, πέρα από άδικη, οδηγεί τα Ε.Κ. κάτω από το όριο επιβίωσης.

Η διάθεση κονδυλίων για την έρευνα δεν είναι περιττή σπατάλη. Αντιθέτως, υπό τις παρούσες συνθήκες, αποτελεί επένδυση με τεράστιο ανταποδοτικό όφελος για την οικονομία και την κοινωνία. Είναι ίσως ο πλέον ενδεδειγμένος τρόπος να κρατήσουμε νέους επιστήμονες στην Ελλάδα και να επαναπροσελκύσουμε ορισμένους από εκείνους που έφυγαν. Η πολιτική περικοπών στην έρευνα είναι κοντόφθαλμη. Μακροπρόθεσμα θα ζημιώσει την αναπτυξιακή προσπάθεια αποστερώντας την από ερευνητικό δυναμικό υψηλών προσόντων. Η επένδυση στα Ε.Κ. και στην έρευνα αποτελεί βασικό μοχλό ανάπτυξης και όχημα εξόδου από την οικονομική κρίση.

* Ο δρ Νίκος Κανελλόπουλος είναι πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Έρευνας Φυσικών Επιστημών - Δημόκριτος. Ο καθηγητής Θωμάς Μαλούτας είναι αντιπρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικών Ερευνών. Ο καθηγητής Κώστας Σινόλακης είναι πρόεδρος του Ελληνικού Κέντρου Θαλάσσιων Ερευνών. Ο καθηγητής Κανάρης Τσίγκανος είναι πρόεδρος του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών